

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ**

A. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κοινωνικά δίκτυα, συν και πλην

Είναι γεγονός αναντίρρητο ότι η κοινωνική δικτύωση αποτελεί έναν νέο τρόπο επικοινωνίας ευρύτατα διαδεδομένο, ο οποίος αποκτά όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Επί δεκαετίες ο άνθρωπος αναζητούσε τρόπους να αλλάξει την προσωπική του οπτική σε ό,τι αφορούσε τις κοινωνικές του σχέσεις, και το διαδίκτυο στάθηκε το **προσφορότερο** έδαφος για κάτι τέτοιο. Σημαντικό είναι να δούμε κατά πόσο και σε ποιον βαθμό τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να γίνουν πόλοι έλξης μεταξύ των ανθρώπων, για ποιους λόγους κάποιος συμμετέχει σε αυτά, ποιοι δεσμοί συνεργασίας αναπτύσσονται διαδικτυακά και, τέλος, πόσο επηρεάζεται ο ατομικός αυτοπροσδιορισμός, όταν ο άνθρωπος λειτουργεί ως μέλος ενός ευρύτερου οργανισμού που διαρκώς αλλάζει και αποκτά γιγαντιαίες διαστάσεις.

Οι δεσμοί που αναπτύσσονται σε αυτούς τους κοινωνικούς ιστούς, οικογενειακοί, επαγγελματικοί ή φιλικοί, συνδέουν ομάδες ατόμων με διαφορετικά συναισθήματα, πολιτικές **πεποιθήσεις** και οικονομική κατάσταση. Ακόμη, οι κοινωνικοί ιστοί μπορούν να λειτουργήσουν και ως αγωγοί ιδεών, αλτρουιστικών πράξεων, σκέψεων, επιθυμιών, καθώς είναι ικανοί να μεταλαμπαδεύσουν στον διαφορετικό ορίζοντα ενός άλλου ατόμου ανάλογες αξίες και να προκαλέσουν συμπεριφορές.

Φυσικά, υπάρχουν βασικοί κανόνες λειτουργίας ενός κοινωνικού δικτύου, όπως η σύνδεση, ο δεδομένος και προαπαιτούμενος δεσμός ανάμεσα στα μέλη μιας ομάδας, και η μετάδοση μιας πληροφορίας, η οποία σχετίζεται κυρίως με την ταχύτητα και την αμεσότητα. Η ανθρώπινη αλληλεπίδραση, ο γρήγορος συντονισμός συναισθημάτων, η ικανότητα της μαζικής αντίδρασης μπορούν να λάβουν επιδημικές διαστάσεις μέσα στο διαδίκτυο και να φορτίσουν ή να αποφορτίσουν ανάλογα μια συγκεκριμένη αντίδραση, θετική ή αρνητική.

Ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζεται από τα κοινωνικά δίκτυα είναι το προσωπικό συναίσθημα της ικανοποίησης που πηγάζει από το γεγονός ότι υπάρχουν «δίπλα» μας άλλοι άνθρωποι, υπάρχουν «φίλοι». Εικονικοί έστω, αλλά φίλοι. Είναι γεγονός ότι ο άνθρωπος διακρίνεται και από το εγγενές **γνώρισμα** της επιζήτησης κοινωνικών σχέσεων, επομένως είναι

δεδομένη η ευχαρίστηση που νιώθει στον εικονικό, έστω, κόσμο της φιλίας που αναπτύσσει ο ίδιος μέσα σε ένα πολυοργανικό σώμα, όπως είναι κάποιο κοινωνικό δίκτυο.

Όμως, στον αντίποδα αυτής της πραγματικότητας υπάρχει πάντα το τεράστιο κοινωνικό φαινόμενο των ημερών, εκείνο της μοναξιάς, το οποίο δημιουργεί η εικονική διασύνδεση. Η βασική ανάγκη για οικειότητα και κοινωνία σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων και η σύγχρονη, αστική κυρίως, μοναξιά λειτουργούν ως προωθητική δύναμη διασύνδεσης. Τα άτομα με πολλούς εικονικούς φίλους νιώθουν αμβλυμένο αυτό το συναίσθημα, μια και η εγγύτητα τροφοδοτείται συνεχώς και είναι σαφές ότι ο μοναχικός άνθρωπος τείνει να προσδεθεί πιο σφιχτά στα δίκτυα κοινωνικής διασύνδεσης, απαλώνοντας ταυτόχρονα και άλλες αρνητικές ψυχολογικές καταστάσεις, όπως είναι το άγχος, η απόρριψη, ο θυμός, η θλίψη και η κατάθλιψη.

Τα κοινωνικά δίκτυα είναι πολύπλοκοι και πολυεπίπεδοι οργανισμοί, οι οποίοι διαρκώς εξελίσσονται, διογκώνονται, αναπροσαρμόζονται ή περιορίζονται. Συχνά ο άνθρωπος, καθώς είναι συνδεδεμένος σε κάποιον κοινωνικό ιστό, στερείται αναγκαστικά ένα μέρος της ατομικότητάς του. Επομένως, η μεγάλη πρόκληση για όλους μας είναι να βρούμε τη χρυσή τομή ανάμεσα στην ατομική συμπεριφορά και στη συμπεριφορά που εκδηλώνεται ως αποτέλεσμα σύνδεσης σε κάποιο δίκτυο. Βέβαια, θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι, όπως σε όλα τα πράγματα, έτσι και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης η επωφελής ή επιβλαβής χρήση εναπόκειται στις δικές μας επιλογές και στη δική μας κρίση.

T. Μπάιλα, Διαδικτυακό περιοδικό *thinkfree*, 21.8.2012 (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

(μονάδες 15)

B.1. Από πού πηγάζει, σύμφωνα με την αρθρογράφο, το συναίσθημα ικανοποίησης που νιώθει το άτομο, όταν είναι «δικτυωμένο»; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B.2. Ένας από τους τρόπους ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου («Όμως, στον αντίποδα... και η κατάθλιψη.») είναι με παράδειγμα. Να το εντοπίσετε και να δικαιολογήσετε τη χρήση του από τον συγγραφέα.

(μονάδες 9)

B.3. Να βρείτε στην τελευταία παράγραφο (*Τα κοινωνικά δίκτυα ...και στη δική μας κρίση*) του κειμένου δύο παραδείγματα μεταφορικής /συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας και στη συνέχεια να γράψετε δύο προτάσεις χρησιμοποιώντας τις λέξεις με την κυριολεκτική τους σημασία.

(μονάδες 6)

B.4.α. Να δώσετε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **προσφορότερο, πεποιθήσεις, γνώρισμα, εξελίσσονται, αποτέλεσμα.**

(μονάδες 10)

B.4.β. Να δώσετε από ένα αντώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: σύνδεση, ευχαρίστηση, εικονική, σύγχρονη, περιορίζονται.

(μονάδες 10)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Παρά την τεχνολογική εξέλιξη και την προσφορά του διαδικτύου σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης, τα αποτελέσματα δεν είναι πάντα θετικά. Σε ένα άρθρο που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, να αναπτύξετε τις απόψεις σας για τους κινδύνους που κρύβει το διαδίκτυο καθώς και για τους φορείς οι οποίοι θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους νέους στην ορθή χρήση του. (400-500 λέξεις)

(μονάδες 40)

B. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μοναξιά χιλιάδες φύλλα - 1992

Στίχοι: Κώστας Τριπολίτης

Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος

Τον περισσότερο καιρό σωπαίνεις
στο τζάμι το θαμπό της οικουμένης
κοιτάς αυτά που δεν καταλαβαίνεις
κι ούτε που ξέρεις τι και πώς

Βλέπεις θεάματα πληρώνεις φόρους
επιθυμώντας μ' όλους τους πόρους

να ζεις μονάχα με δικούς σου όρους
και να `σαι ο ίδιος σου πομπός

Άκου κοινό !

Λάθος προφίλ του ανθρώπου ο νους
δεν αντέχει κόσμους αληθινούς
κόλαση υπάρχει μονάχα για τους ζωντανούς

Τα μανιφέστα του καιρού σου μίλα
κίτρινα λόγια με σινιέ ξεφτίλα
πουλάει η μοναξιά χιλιάδες φύλλα
όταν ποζάρει στο φακό

Γλυκιά ακίνητη θολή νιρβάνα
δεν έχεις έρωτες μα έχεις πλάνα
έχεις οθόνη μα δεν έχεις μάνα
ούτε ένα χέρι φιλικό

Άκου κοινό !

Λάθος προφίλ του ανθρώπου ο νους
δεν αντέχει κόσμους αληθινούς
κόλαση υπάρχει μονάχα για τους ζωντανούς

Τον περισσότερο καιρό σωπαίνεις
στο τζάμι το θαμπό της οικουμένης
κοιτάς αυτά που δεν καταλαβαίνεις
κι ούτε που ξέρεις τι και πώς

Γλυκιά ακίνητη θολή νιρβάνα
δεν έχεις έρωτες μα έχεις πλάνα
έχεις οθόνη μα δεν έχεις μάνα
ούτε ένα χέρι φιλικό

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να σχολιάσετε το περιεχόμενο της πρώτης στροφής: «Τον περισσότερο καιρό...τι και πώς», συνδυάζοντάς το με τον οικουμενικό χαρακτήρα του διαδικτύου και της πληροφορίας που αυτό προσφέρει. (70-90 λέξεις).

(15 μονάδες)

B.1 «Τα μανιφέστα του καιρού σου μίλα

κίτρινα λόγια με σινιέ ξεφτίλα».

Σε ποιο φαινόμενο που παρατηρείται στα Μ.Μ.Ε. παραπέμπουν οι στίχοι;

(15 μονάδες)

B.2 Αξιοποιώντας το ρηματικό πρόσωπο του ποιήματος, να καταδείξετε σε ποιους απευθύνεται ο ποιητής και τι θέλει να πετύχει με αυτή την απεύθυνση.

(10 μονάδες)

B.3 Να βρείτε ένα σημείο στο ποίημα στο οποίο χρησιμοποιείται προστακτική έγκλιση και να εξηγήσετε πώς εξυπηρετεί το ύφος του ποιήματος και το στόχο του ποιητή.

(5 μονάδες)

B.4 «Γλυκιά ακίνητη θολή νιρβάνα

δεν έχεις έρωτες μα έχεις πλάνα»

Να εντοπίσετε την αντίθεση και να την σχολιάσετε νοηματικά.

(5 μονάδες)

B.5 α) «στο τζάμι το θαμπό της οικουμένης»,

«ο νους/δεν αντέχει κόσμους αληθινούς»

Να εντοπίσετε τα σχήματα λόγου στους παραπάνω στίχους.

(5 μονάδες)

B.5 β) Τρία από τα χαρακτηριστικά της νεοτερικής ποίησης που εντοπίζονται στο ποίημα είναι ο διασκελισμός, η εκφραστική τόλμη με ασύμβατο συνδυασμό λέξεων και οι υπερρεαλιστικές εικόνες. Να τα καταδείξετε με ένα αντίστοιχο παράδειγμα για το καθένα μέσα από το ποίημα.

(5 μονάδες)

Γ. Αντλώντας στοιχεία από το ποίημα, να καταδείξετε, σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων, το θέμα της μοναξιάς και του εγκλωβισμού στην ψηφιακή πραγματικότητα που προκύπτει από την παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου.

(40 μονάδες)